

KATARZYNA DENDYS-KOSECKA

**Program działania instytucji kultury
Teatr im. Adama Mickiewicza w Cieszynie
w okresie
od 1 stycznia 2023 do 31 grudnia 2025**

Katarzyna Dendys-Kosecka

Spis treści

1. Teatr im. Adama Mickiewicza – DUMA CIESZYNA.....	3
2. Działalność programowa – MICKIEWICZ ZAPRASZA.....	4
2.1. Scena główna	5
2.1.1. Klasyka nad Olzą – od Mickiewicza po Chopina	5
2.1.2. Teatr cieszy!.....	6
2.1.3. Salon Poezji im. Jerzego Kronholda.....	6
2.1.4. Solówka – Międzynarodowy Przegląd Monodramów.....	6
2.1.5. Teatr Polska	6
2.1.6. Lato w Teatrze	6
2.2. Adaś – Scena najMłodszych.....	7
2.3. Scena Przeobrażeń.....	7
3. Edukacja kulturalna jako kluczowe działanie Teatru im. Adama Mickiewicza.....	8
3.1. Założenia.....	8
3.2. Elementy oferty	9
3.2.1 Wzbogacenie repertuaru o pozycje wartościowe z edukacyjnego punktu widzenia.....	9
3.2.2. Teatr dyskusji.....	9
3.2.3. Bliżej Teatru	9
3.2.4. Pod Sceną – warsztat pisania sztuk	9
4. Inwestycje i remonty	10
5. Cele organizacyjno-finansowe.....	14
5.1. Towarzystwo odBudowy Teatru – idea i ratunek.....	14
5.2. Rozwój promocji i działań marketingowych.....	15
6. Sezony artystyczne w ujęciu rocznym	16
Sezon 2023.....	16
Sezon 2024.....	17
Sezon 2025.....	17
7. Podsumowanie	18

1. Teatr im. Adama Mickiewicza – DUMA CIESZYNA

„Zaczynając podróż na południu Polski, warto zatrzymać się w Cieszynie i zwiedzić wzniesiony w 1910 roku secesyjny Teatr im. Adama Mickiewicza, zaprojektowany przez słynną wiedeńską spółkę „Fellner i Helmer” – zdanie otwierające europejski projekt The European Route of Historic Theatres (Europejski Szlak Teatrów Historycznych) wyróżnia cieszyński zabytek w grupie najpiękniejszych budynków teatralnych, traktując go na równi z zabytkowymi teatrami Krakowa, Łańcuta, Warszawy, Wilna, Rygi, Tartu i Tallina. Ten gmach to niebываła nagroda dla Cieszyna w kontekście dziedzictwa narodowego. Nagroda i wyzwanie!

6 lipca 1909 roku na Placu Koszarowym w Cieszynie dokonano symbolicznego pierwszego wykopu pod fundament gmachu teatralnego. Przypieczętowano w ten sposób niezwykle dzieło ówczesnych mieszkańców miasta – publiczną zbiórkę na rzecz tego, co wydawało się niemożliwe: rozpoczęcia budowy teatru w Cieszynie. Praca nad zrealizowaniem marzenia i ambicji lokalnej społeczności trwała zaledwie rok. Wybudowano pięciokondygnacyjny gmach, którego urzędowa kolaudacja odbyła się 19 września 1910 roku. Polskie przedstawienia zaczęły pojawiać się na tej scenie w dwudziestoleciu międzywojennym.

Ten historyczny budynek wiele nam dziś mówi o sobie. O czasach, w których powstał, o ambicjach projektantów, budowniczych i mieszkańców, o twórcach, dyrektorach i aktorach, o misji i szeroko rozumianej działalności kulturotwórczej. Teatr w Cieszynie to ponad stuletni symbol historii, dyfuzji kultur, dramatycznych okoliczności politycznych, bezskutecznych prób powołania stałego zespołu i odwiecznej polemiki na temat impresaryjnego charakteru teatru. To też teatr sporych sukcesów frekwencyjnych, z komercyjnym repertuarem budzącym skrajne emocje. To także teatr gościnny: miejsce prestiżowych festiwali i przeglądów, także o randze międzynarodowej, artystycznych inicjatyw lokalnych oraz ważnych wydarzeń w życiu społeczności lokalnej.

To jednak także teatr niewykorzystanych szans. Po pierwsze – w zakresie prowadzenia edukacji kulturalnej, której dotychczasowe formy należy uznać za niewystarczające. Po drugie – w dziedzinie wykorzystania możliwości pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania działań programowych i inwestycji, zarówno tych, które pojawiły się wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, jak i tych, które oferowane są w publicznych programach dotacyjnych organizowanych na szczeblu ministerialnym oraz przez wielki biznes.

W świadomości lokalnej, regionalnej, a także ogólnopolskiej i międzynarodowej to jednak przede wszystkim teatr, który swoją architekturą uwodzi wszystkich odwiedzających, stojąc od stu lat na piedestale **Dumy Cieszyna**.

2. Działalność programowa – MICKIEWICZ ZAPRASZA

Teatr im. Adama Mickiewicza powinien pozostać instytucją impresaryjną, ale w nowoczesnym znaczeniu tego pojęcia: poszukującą, interdyscyplinarną i inkluzywną. Efektywnie zarządzany, może współtworzyć życie kulturalne Cieszyna o wiele lepiej niż dotychczas, trafiając ze swoją ofertą do szerszych niż dotąd kręgów mieszkańców miasta i regionu.

Powinien prezentować najważniejsze zjawiska szeroko rozumianej kultury i sztuki – od teatru po muzykę – nawiązując współpracę z wybitnymi artystami. Impresaryjny charakter teatru nie musi przecież oznaczać „obniżenia lotów”, przeciwnie, jest szansą, by teatr swoim odbiorcom dostarczał wysokiej jakości ofertę kulturalną i artystyczną, a przez to wspomagał budowanie wizerunku Cieszyna jako (jak pisano przed wojną) „śląskich Aten” – miasta, którego mieszkańcy zasługują na takie propozycje i mają wysokie kompetencje, by z nich korzystać.

Teatr im. Adama Mickiewicza w Cieszynie powinien więc być otwarty i konfrontujący się z otaczającą rzeczywistością. Powinien zapraszać do twórczych dyskusji, które definiują światopogląd współczesnego człowieka.

Powinien inwestować w edukację artystyczną i kulturalną, w rozwój młodych i najmłodszych widzów, budując w ten sposób poczucie przynależności do teatru jako miejsca twórczego spełnienia i wolności artystycznej. Miejsca, które przyciąga publiczność miasta, powiatu i regionu, będąc synonimem wysokiej jakości i przeciwstawiając się zalewowi artystycznej tandety.

Wyobrażam sobie Teatr im. Adama Mickiewicza jako miejsce, do którego można i chce się przychodzić. Oferta programowa powinna trafiać do każdej grupy wiekowej, a obecność w nim widza nie może być uwarunkowana ceną biletów. W ten sposób wokół teatru może powstać wyjątkowa społeczność uczestników, a nie tylko konsumentów oferty kulturalnej.

Dlatego „mój Mickiewicz” będzie miał bardzo szeroką i różnorodną gatunkowo ofertę repertuarową, obejmującą także pozycje czysto rozrywkowe. Chciałabym jednak wprowadzić w nią pewien porządek przez grupowanie imprez w całoroczne cykle tematyczne, aby wykształcić u widzów nawyk regularnych odwiedzin według zainteresowania. Taki sposób programowania imprez zmniejszy obecny chaos propozycji i nadmiar przypadkowych wydarzeń.

Chciałabym także, aby teatr raz w roku mógł produkować własne wydarzenia (w tym nawet premiery w koprodukcji z zaprzyjaźnionymi teatrami). Byłby to substytut dla odwiecznych cieszyńskich pragnień posiadania stałej sceny zawodowej, co w dobie narastających problemów budżetowych jest niemożliwe do realizacji. Nie przekreśla to jednak możliwości świętowania teatralnych premier na cieszyńskiej scenie.

Za realizację poszczególnych aktywności związanych z repertuarem i działalnością edukacyjną będzie odpowiadał dyrektor, w przypadku niektórych imprez czy cykli korzystający ze wsparcia ekspertów. Będą to wybitni specjaliści i artyści biorący aktywny udział w życiu teatralnym i muzycznym, tacy jak m.in.: Anna Augustynowicz, Dorota Buchwald, Małgorzata Jankowska, Alicja i Grzegorz Bral, Konrad Dworakowski, Marek Braun, Janusz Legoń, Paweł Łysak, Piotr Metz, Artur Pałyga czy Jan Popis. Chciałabym też rozszerzyć współpracę merytoryczną o ekspertów zagranicznych (np. Miron Pukan ze Słowacji). Ważnym elementem tego planu będzie także przyciągnięcie do Teatru im. Adama Mickiewicza renomowanych partnerów ogólnopolskich i międzynarodowych (instytucji i organizacji). Argumentem na rzecz zapraszania do współpracy wysokiej klasy ekspertów i podejmowania partnerstwa jest uzyskanie gwarancji poziomu merytorycznego i artystycznego. Poziom wydarzeń będzie promować markę Teatru im. Adama Mickiewicza, co dodatkowo zaktywizuje społeczność lokalną do uczestnictwa w proponowanych wydarzeniach.

Na co dzień teatr pod moją dyrekcją będzie lojalnym i chętnym do współdziałania partnerem cieszyńskich instytucji kultury, organizacji pozarządowych, artystów i pasjonatów sztuki. Będzie czynnie wspierał ambitne festiwale (Kino na Granicy, Viva il Canto oraz Międzynarodowy Festiwal Teatralny Bez Granic) oraz inne wartościowe inicjatywy społeczne. Teatr im. Adama Mickiewicza będzie wsłuchiwał się w głos lokalnej społeczności, służąc jej ku pożytkowi, radości i dumie.

2.1. Scena główna

Scena główna będzie utrzymywać charakter impresaryjny, prezentując najciekawsze wydarzenia teatralne i muzyczne z kraju i zagranicy. Na repertuar składać się będą nie tylko spektakle dla dorosłych, ale też dla dzieci i młodzieży; ponadto obejmie koncerty muzyczne i programy estradowe. Wydarzenia będą realizowane nie tylko za pośrednictwem agencji artystycznych, lecz także w bezpośredniej współpracy z teatrami i zespołami, co może przyczynić się do zwiększenia dochodowości tego obszaru działania. W miarę rozwoju projektowego podejścia do zadań, w repertuarze znajdą się wydarzenia wyprodukowane przez Teatr im. Adama Mickiewicza na zasadzie koprodukcji i partnerstwa z podmiotami artystycznymi z kraju i zagranicy.

Do repertuaru teatru poza występami gościnnymi chciałabym dołączyć własne niecodzienne wydarzenia, takie jak:

2.1.1. Klasyka nad Olzą – od Mickiewicza po Chopina

Cykl prezentacji wielkich dzieł wpisujących się w kanon literatury i muzyki klasycznej. Od wybitnych przedstawień teatralnych po finalistów międzynarodowych konkursów muzycznych, w tym m.in. pianistycznych i skrzypcowych. Scenę teatru wypełniać będzie nie tylko Mickiewicz, Słowacki, Schulz, Reymont czy Fredro, ale i Chopin, Dvořák, Liszt,

Schubert, Schumann czy Wieniawski. Każde przedstawienie i każdy koncert poprzedzony będzie wprowadzeniem eksperta lub odbędzie się dyskusja z artystami po występie.

2.1.2. Teatr cieszy!

Cykl systematycznych prezentacji wybitnych polskich przedstawień dla dzieci i młodzieży (4–8 przedstawień w roku), „obudowanych” działaniami warsztatowymi i edukacyjnymi, prezentowanych w czasie umożliwiającym odwiedzenie teatru przez całą rodzinę, z przystępnymi cenami biletów, finansowany z grantu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

2.1.3. Salon Poezji im. Jerzego Kronholda

Comiesięczne, niedzielne spotkania artystyczne, odbywające się w foyer teatru, podczas których zaproszeni polscy aktorzy teatralni przy akompaniamencie muzycznym „na żywo”, prezentować będą poezję wybranych przez siebie poetów. Salon Poezji im. Jerzego Kronholda będzie upamiętnieniem wielkiego poety rodem z Cieszyna, którego marzeniem było zainicjowanie podobnej imprezy.

2.1.4. Solówka – Międzynarodowy Przegląd Monodramów

Będzie to konfrontacja najlepszych teatrów jednego aktora zrealizowanych w Polsce i zagranicą. Przegląd będzie celebrował wyjątkowość jednostki na scenie. Ambicją moją jest, aby cieszyńscy widzowie mogli oglądać jednoosobowe przedstawienia z całej Europy, a w miarę rozwoju i całego świata, doświadczając obcowania z obcymi kulturami i tradycją. Solówka – Międzynarodowy Przegląd Monodramów wpisze się w teatralne święto Międzynarodowego Dnia Teatru, obchodzone corocznie na całym świecie 27 marca. Przegląd „Solówka” wypełni program obchodów Dni Teatru w Cieszynie zainicjowanych 25 lat temu przez dyrektora Andrzeja Łyżbickiego.

Niewykorzystywanym dotąd przez Teatr im. Adama Mickiewicza sposobem na wzbogacenie oferty artystycznej w sposób niewymagający nakładów finansowych jest uczestnictwo w dwóch ogólnopolskich programach finansowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Są to:

2.1.5. Teatr Polska

Program ułatwiający dostęp do najlepszych spektakli teatralnych polskich teatrów mieszkańcom miejscowości, w których nie działa teatr instytucjonalny. Popularyzuje on sztukę teatralną oraz działa na rzecz niwelowania barier ekonomicznych w dostępie do teatru, szczególnie w miejscowościach oddalonych od dużych ośrodków teatralnych.

2.1.6. Lato w Teatrze

Program powstały w 2008 roku jako odpowiedź na potrzebę ożywienia teatrów w okresie wakacyjnym. Skierowany do teatrów i instytucji samorządowych, które chciałyby w okresie letnich wakacji zorganizować warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży, zakończone pokazem.

2.2. Adaś – Scena najmłodszych

W blisko pięcioletnim doświadczeniu w pracy w Teatrze Lalek Białaluka (teatrze nie tylko dla młodego widza!) dostrzegam ogromną potrzebę realizowania wydarzeń kulturalnych dla widzów najmłodszych, poniżej 4 roku życia. Zainteresowanie teatrem dla tej grupy wiekowej świadczy o realnej potrzebie obcowania z bajkami „na żywo”, zarówno rodziców, jak i pedagogów wczesnoszkolnych. Kino nie realizuje tej formy aktywności z powodu braków repertuarowych, które przegrały z komercyjną i agresywną produkcją zagraniczną – przysłaniając fenomen edukacyjny Reksia. Według Amerykańskiej Akademii Pediatrii małe dzieci niewiele uczą się korzystając z mediów elektronicznych. Wskazane jest za to obcowanie z muzyką instrumentalną i teatrem, których wpływ na pozytywne kształtowanie się wrażliwości i empatii młodego człowieka jest nieoceniony. Takie są rekomendacje tej organizacji, potwierdzone w 2019 roku przez Światową Organizację Zdrowia. Ta forma uczestnictwa w kulturze zaczyna być coraz bardziej modna w dużych miastach. Odpowiada także potrzebie tworzenia pierwszych doświadczeń ze sztuką o najwyższej jakości artystycznej i edukacyjnej. Chciałabym, aby w Teatrze im. Adama Mickiewicza powstała Scena ADAŚ, na której na stałe zagości repertuar adresowany dla najmłodszej publiczności.

2.3. Scena Przeobrażeń

To scena kameralna Teatru im. Adama Mickiewicza – „projekt marzeń”, którego misją będzie prezentacja kameralnych spektakli i wydarzeń własnych oraz gościnnych. Nowe miejsce na kulturalnej mapie Cieszyna, gdzie promowana będzie szeroko pojęta działalność kulturotwórcza i edukacyjna. Laboratorium artystyczne. Miejsce twórczych poszukiwań i wolnej wypowiedzi. Przenikania się różnych dyscyplin sztuki z przeznaczeniem na pracę teatrów autorskich, teatrów offowych, sztuki jednego aktora i amatorskich grup teatralnych. Dedykowana niskobudżetowym i małoobsadowym projektom artystycznym dla kameralnej widowni. Punktem wyjścia dla stworzenia Sceny Przeobrażeń jest chęć wykorzystania potencjału przestrzeni „magazynu za ulicą” (ul. Fredry 12), w którym obecnie grzecznościowo przechowywana jest dekoracja wydarzeń zewnętrznych.

Inspiracją do powstania Sceny Przeobrażeń jest Adam Mickiewicz – romantyczny poeta, uznany za najwybitniejszego twórcę swojej epoki, nazywany Poetą Przeobrażeń.

Środki finansowe na wyremontowanie i zaadaptowanie miejsca pod przestrzeń kameralną będę starać się pozyskać z programów grantowych. Projekt Scena Przeobrażeń zostanie zrealizowany po wykonaniu remontów w głównym gmachu Teatru im. Adama Mickiewicza.

3. Edukacja kulturalna jako kluczowe działanie Teatru im. Adama Mickiewicza

Edukacja kulturalna jest procesem kształcenia i wychowania do kultury i przez kulturę. Pełni nieocenioną rolę w podnoszeniu kompetencji lokalnej społeczności i dotyczy wszystkich grup wiekowych. Rozwija zainteresowania, a przede wszystkim przygotowuje do krytycznego odbioru kultury, propagując tym samym wartości moralne. Rolą Teatru im. Adama Mickiewicza będzie nauczyć odbiorcę świadomego uczestnictwa w kulturze. W teatrze realizowane były dotychczas dwa działania edukacyjne – „Blżej Teatru” i „Spotkania z Mistrzem” (raz w roku). Obie propozycje stanowiły jedynie formę „muśnięcia” teatru czy warsztatu aktorskiego, polegającą na obserwowaniu na scenie gwiazdy znanej z ekranu. Były to jednak atrakcje nie wypełniające głębiej pojętej edukacji kulturalnej. Świadomie sformułowana oferta kulturalna oznacza partycypację społeczeństwa w wytworach działalności artystycznej. Lekkie dotknięcie, „muśnięcie teatru” to za mało.

3.1. Założenia

Budując ofertę edukacyjną dla Teatru im. Adama Mickiewicza chciałabym, aby teatr był miejscem, w którym chce się spędzać czas. Teatr ma potencjał do budowania społeczności wokół siebie – to proces wieloetapowy, niekiedy trwa latami, lecz nigdy nie jest to czas stracony.

Chciałabym, aby Teatr im. Adama Mickiewicza był otwarty na nową widownię i prowadził aktywny dialog z nauczycielami, rodzicami i opiekunami, młodzieżą, dziećmi, a wreszcie – by występował z ofertą edukacyjną także do widza dorosłego, przyzwyczajonego do repertuaru komercyjnego, który ustawiał go dotąd w pozycji biernego konsumenta. Myśląc o szeroko pojętej działalności edukacyjnej, chciałabym realizować wydarzenia niestandardowe, jak: warsztaty z rzemieślnikami teatralnymi, warsztaty teatralne, dramatopisarskie oraz aktywne spotkania dyskusyjne na temat przedstawień i podejmowanych w nich zagadnień. Ponadto chciałabym prowadzić lekcje teatralne poprzedzające spektakle dla uczniów i nauczycieli. Moderatorami takich spotkań byłiby zawsze eksperci.

3.2. Elementy oferty

3.2.1 Wzbogacenie repertuaru o pozycje wartościowe z edukacyjnego punktu widzenia

Podstawę edukacyjnej działalności teatru będą stanowić wydarzenia, które od lat stanowią atrakcyjną propozycję teatralną w skali ogólnopolskiej, realizowane w ramach wspomnianych programów Teatr Polska i Lato w Teatrze (por. 2.1.4 i 2.1.5).

W ofercie edukacyjnej teatru pojawiłyby się ponadto takie propozycje, jak:

3.2.2. Teatr dyskusji

Prowadzony po przedstawieniach w Teatrze im. Adama Mickiewicza (na wzór Dyskusyjnych Klubów Filmowych). Punktem wyjścia do takiej dyskusji byłby wybrany spektakl, zobaczony „na żywo”. Atrakcją każdego spotkania byłaby możliwość spotkania z twórcami, aktorami i aktorkami. Dyskusje byłyby prowadzone przez eksperta.

3.2.3. Bliżej Teatru

Kontynuacja działań edukacyjnych zainicjowanych przez poprzedniego dyrektora Andrzeja Łyżbickiego. Teatr im. A. Mickiewicza będzie otwierał swoje tajemne i magiczne miejsca, które na co dzień nie są dostępne dla widzów. Orowadzania po teatrze (popularne w całej Polsce) to szansa zobaczenia teatru z innej perspektywy: kieszeni bocznej sceny, sznurowni, stanowiska inspicjenta. Ponadto: garderoby, parki akustyczne i oświetleniowe, scena i widownia z perspektywy aktora, przestrzeń pod sceną i orkiestron, przestrzeń pod widownią i... inne tajemnice najciemniejszych teatralnych piwnic. Oferta skierowana dla wszystkich grup wiekowych.

3.2.4. Pod Sceną – warsztat pisania sztuk

Zaadoptowanie przestrzeni pod Sceną Teatru im. Adama Mickiewicza i wykorzystanie jej (przy znikomym wkładzie finansowym) na pracownię warsztatową pisania sztuk. Przestrzeń o niewyobrażalnie dobrym klimacie i energii. Takie niecodzienne miejsce może stać się magnesem przyciągającym każdego poszukującego widza, choć skierowana będzie głównie do młodzieży szkół ponadpodstawowych i studentów. Cykliczne zajęcia prowadzone będą przez uznanego dramaturga i zwieńczone czytaniem performatywnym.

4. Inwestycje i remonty

Teatr im. Adama Mickiewicza (nazwa nadana w 1948 r) został wybudowany w 1910 roku przez uznaną firmę architektoniczną Fellner & Helmer i znajduje się w „rodzinie” 48 budynków – świątyni sztuki, w których firma się specjalizowała. W Polsce mamy trzy takie obiekty, tj. w Cieszynie, Toruniu i Łańcucie.

W ponad stuletniej historii cieszyńskiego teatru odnotowujemy cztery duże remonty. Pierwsze prace modernizacyjne przeprowadzono stosunkowo wcześniej – po zakończeniu pierwszego sezonu teatralnego w 1911/1912 roku. Kompleksowy remont obiektu nastąpił w 1939/1940 roku, gdzie po blisko trzech dekadach eksploatacji znalazł się w bardzo złym stanie technicznym. Podjęto wówczas decyzję o generalnym remoncie, w którym odmalowano wszystkie kondygnacje, odnowiono detale dekoracji architektonicznej, wymieniono tapicerkę w fotelach na wszystkich trzech poziomach sali teatralnej, wymieniono instalację grzewczą i oświetleniową teatru. Przebudowano garderoby oraz wyremontowano scenę, dzięki czemu teatr wzbogacił się o scenę obrotową (obecnie ten unikatowy system techniczny nie funkcjonuje).

Kolejne remonty przeprowadzono po ponad dwudziestu latach, a prace remontowe trwały od 1964 do 1965 roku i objęły: przebudowę wewnętrznej sieci elektrycznej, modernizację urządzeń scenicznych, modyfikację urządzeń przeciwpożarowych, zbudowano rozdzielnie niskiego napięcia, która w razie awarii i przerwy w dostawie energii elektrycznej, ma dostarczać prąd z akumulatorów, zamontowano 100 nowych reflektorów, zamontowano czujniki przeciwpożarowe, a w podziemiach teatru zainstalowano zbiorniki wodne połączone z systemem 100 tryskaczy uruchamianych w razie pożaru. Odświeżono ściany, politurę i złocenia na widowni. Remont sfinansowano z funduszu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz śląskiej gry liczbowej „Karolinka”.

Kolejny remont rozpoczęto w roku 1977. Wymieniono wówczas instalację elektryczną, instalację wodno-kanalizacyjną, instalację centralnego ogrzewania, teatr podłączono do miejskiej sieci ciepłowniczej, w tylnej części widowni na parterze usunięto dwa rzędy foteli, zainstalowano kabinę elektro-akustycznych. Wnętrze budynku odmalowano. Foyer wyłożono parkietem, ciągi komunikacyjne, szatnie i widownię wyłożono wykładzinami. Wszystkie fotele, oraz ściany widowni parteru, pierwszego balkonu i łóż wytapetowano dekoracyjnym materiałem pluszowym. W całym budynku dokonano złoczeń elementów sztukaterii. Modernizacja objęła również scenę – zwiększono liczbę reflektorów i zabudowano orkiestron przedłużając tym samym proscenium. Wymieniono pokrycie dachowe, poddano renowacji stolarkę zewnętrzną. Odnowiono fasadę. Remont w obiekcie zakończył się w 1980 roku.

Od tego momentu minęły 42 lata. W dzisiejszych warunkach nie ma możliwości, by zmodernizować ten historyczny gmach i dostosować do panujących standardów i wymagań technicznych, odwołując się do ofiarności mieszkańców, jak miało to miejsce przy budowie gmachu. Inflacja, niestabilność ekonomiczna oraz niepewna sytuacja

polityczna na świecie z pewnością nie sprzyja myśleniu o inwestycjach. Remont w gmachu Teatru im. A. Mickiewicza jest jednak konieczny. Niezbędne jest natychmiastowe działanie, szczególnie w zakresie przygotowania dokumentacji i harmonogramu prac z uwzględnieniem zabytkowego charakteru gmachu.

Obserwując od sześciu lat Teatr im. Adama Mickiewicza „od środka”, jako dyrektor organizacyjny Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Bez Granic, dostrzegam skutki jego nadmiernej eksploatacji, a nawet i dewastacji. Zaniedbana została ogólna kondycja teatru wynikająca ze zbyt małego doinwestowania.

Nie sposób wymienić najpilniejszej potrzeby remontowej. Wszystko zdaje się być pilne. W pierwszej kolejności należałoby zakończyć rozpoczętą inwestycję wymiany stolarki zewnętrznej (odrestaurowane i wymienione zostały tylko okna frontowe w budynku teatralnym, bez wymiany drzwi).

Niezwłocznej interwencji wymaga również wymiana foteli teatralnych, wykładzin podłogowych na wszystkich trzech kondygnacjach – dla przykładu w tej chwili nadmiernie zużyte fotele teatralne (ich poszycia), naprawiane są metodą gospodarczą przez pracownika teatru – konserwatora i „złotej rączki”, który wycina fragmenty podobnych poszyc z innych foteli teatralnych, przekazanych gratis z teatru, w którym wyremontowano widownię. Uszanować należy operatywność gospodarza teatru, który bez środków finansowych był w stanie w ten sposób „łatać dziury”, ale najwyższy czas załatwić tę sprawę systemowo.

Kolejne pilne prace to:

1. Odmalowanie ciągów komunikacyjnych i pasaży.
2. Modernizacja węzłów sanitarnych wraz z rozbudową sanitariatów na drugim piętrze.
3. Generalny remont sceny wraz z orkiestronem, wymianą zbutwiałego okotowania oraz renowacją sztukaterii wokół okna scenicznego. Uruchomienie nieczynnej sceny obrotowej.
4. Modernizacja oświetlenia.
5. Modernizacja nagłośnienia.
6. Modernizacja kabiny elektroakustycznej.
7. Odświeżenie ścian parteru, I i II balkonu – wymiana pluszowych tapet.
8. Modernizacja garderób.
9. Modernizacja zaplecza administracyjnego.
10. Modernizacja strony internetowej i wprowadzenie nowej szaty graficznej, w tym unowocześnienie logotypu.

W dalszych etapach:

1. Zakup fortepianu koncertowego i pulpity orkiestrowych (obecny fortepian jest zbyt niskiej klasy, by spełnić wymogi wybitnych pianistów jak np. laureaci uznanych konkursów pianistycznych, których chciałabym gościć na cieszyńskiej scenie).

2. Remont dawnej sali prób z dostosowaniem przestrzeni pod Scenę najmłodszych ADAŚ. Kameralna sala prób znajduje się na drugim piętrze teatru, w części łatwo dostępnej dla publiczności. W tej chwili jest grzecznościowo wykorzystywana na magazyn dekoracji eventów zewnętrznych. To przestrzeń z dużymi możliwościami stworzenia mikro sceny dla najmłodszych widzów, których obecnie w teatrze nie ma z powodu braku odpowiedniego repertuaru.
3. Remont „magazynu za ulicą” (ul. Fredry 12) – pomieszczenia, które podobnie jak sala prób, służy obecnie grzecznościowo za magazyn eventów zewnętrznych. Przestrzeń ta jest idealna do stworzenia sceny kameralnej, potrzebnej do zróżnicowania programu artystycznego i edukacyjnego. Powstała scena kameralna będzie świetną alternatywą dla sceny głównej teatru – duże spektakle teatralne i koncerty wymagają wcześniejszego, minimum jednodniowego przygotowania czy prób. Czas montażu stwarza lukę repertuarową, z powodu której widz może szukać oferty w innym mieście.
4. Modernizacja i budowa infrastruktury rekreacyjnej wokół teatru. Zielony mini park – na wzór ogrodów społecznościowych, miejsce letniej rekreacji i odpoczynku. Mimo że na terenie Cieszyna jest kilka pięknych dużych parków, to jednak atrakcyjnej zieleni wokół kamienic, w tym teatru nigdy za wiele. Unikatość przestrzeni publicznych miasta decyduje o samopoczuciu ludzi i wpływa na ich doznania. Warto by było stworzyć wokół teatru taką przestrzeń, która będzie przyciągać i działać w symbiozie z teatrem, budując poczucie „swojego miejsca przy teatrze”. Byłaby to przestrzeń zielona z interaktywnymi punktami, w których można posłuchać dzieł A. Mickiewicza (na wzór warszawskich ławeczek z muzyką Chopina). Atrakcyjność miejsca podniosłaby dodatkowo **Letnia Scena Mickiewicza**, z kameralnymi koncertami muzyki klasycznej, i czytankami dla dzieci – zabieg ten uspokoiłby nie tylko mało efektowny obraz zatłoczonego parkingu wokół teatru, ale wpłynąłby pozytywnie na ożywienie ulic wokół teatru, w tym również ulicy Głębokiej.
5. Pokoje gościnne – adaptacja części garderób na drugim piętrze teatru, nad częścią administracyjną. Gmach Teatru im. Adama Mickiewicza ma bardzo dużą infrastrukturę garderób, które w 100% wykorzystywane są tylko kilka razy w roku. Przy efektywnej organizacji tych wydarzeń istnieje możliwość rozmieszczenia uczestników w sposób bardziej uporządkowany. Poza tymi okazjami garderoby na drugim piętrze są przestronną, lecz niewykorzystaną przestrzenią. Pomieszczenia te mają węzły sanitarne i w bardzo łatwy sposób można w nich wygospodarować pokoje gościnne, które będą potrzebne przy projektowym podejściu do zadań w Teatrze im. Adama Mickiewicza. Posiadanie pokoi gościnnych generuje duże oszczędności, redukując do minimum potrzebę wynajmu hoteli, nie tylko dla artystów odwiedzających teatr. Przede wszystkim dają możliwość zapraszania twórców do projektów długoterminowych. W miesiącach letnich teatralne pokoje można by wynajmować, co stanowiłoby dodatkową atrakcję turystyczną Cieszyna i dodatkowe wpływy do kasy teatru.
6. Sala prób i ćwiczeń – adaptacja części garderób umiejscowionych na drugim piętrze, w pionowej linii nad garderobami parteru. Każdy teatr potrzebuje sali

prób, którą w pełni można wykorzystać do ćwiczeń przed spektaklem czy koncertem. Tej przestrzeni w bezpośredniej komunikacji ze sceną i garderobami teatr nie posiada. Niedużym nakładem finansowym można wygospodarować przestrzeń dostosowaną do potrzeb odwiedzających teatr artystów. Sala wyposażona w podłogę baletową oraz lustra mogłaby również służyć lokalnym grupom tanecznym, a przede wszystkim stanowić dodatkową przestrzeń prób dla Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej.

Podsumowując kondycję infrastruktury Teatru im. Adama Mickiewicza warto wspomnieć, że fundamenty teatru jak i poddasze są w nienagannym stanie. To ważne, bowiem wiele budynków teatralnych, w tym zabytkowych, boryka się z nadmiarem wilgoci w piwnicach. Dach teatru został ocieplony, a czystość w przestrzeniach piwnic i poddasza (tam gdzie na co dzień nie dociera widz) jest imponująca. Sekcje energetyczne i przeciwpożarowe są systematycznie poddawane obowiązującym przeglądom. Wniosek nasuwa się jeden. Od kilkunastu lat Teatr im. Adama Mickiewicza odwiedza rocznie około 80 tysięcy widzów (nie licząc roku „covidowego”). Nie sposób, by przy tak ogromnej rotacji widzów, teatr nie został w przestrzeniach użytkowych zniszczony. Brak inwestycji od roku 1980 obnaża Teatr, ukazując na pierwszym planie brudne ściany, przestarzałe wykładziny, skrzypiące fotele, wyszczerbioną sztukaterię okna scenicznego. Sprawia to wrażenie zaniedbania.

Teatr im. Adama Mickiewicza potrzebuje serca i oddania, by ponownie mógł błyszczeć i dumnie nosić koronę Perły Śląska Cieszyńskiego. Jako dyrektor teatru, dołożę wszelkich starań poszukując funduszy na jego odnowę.

5. Cele organizacyjno-finansowe

Teatr im. Adama Mickiewicza pracuje w modelu instytucji impresaryjnej, nastawionej na jak największą efektywność i zysk, który przy stosunkowo niskiej dotacji podmiotowej uzupełnia minimum budżetowe do utrzymania 11 etatów i opłacenia bieżących rachunków. Dynamiczne otoczenie i rozwój konkurencji w branży (w Bielsku-Białej: BCK, Cavatina Hall, Teatr Polski; w Katowicach: NOSPR) znacznie utrudnia funkcjonowanie na rynku. Wysoki wskaźnik rentowności w Teatrze im. Adama Mickiewicza osiągnięto dzięki:

1. Minimalnemu zatrudnieniu pracowników w oparciu o umowę o pracę.
2. Niezatrudnianiu artystów i instruktorów.
3. Uzyskiwaniu maksymalnych przychodów z częstego wynajmu budynku i sprzedaży biletów.

Warto jednak podkreślić, że tak oszczędne gospodarowanie zasobami oraz osiągnięcie wysokich przychodów spowodowało zatrzymanie waloryzacji dotacji podmiotowej dla instytucji i odbija się rykoszetem na jej funkcjonowaniu i braku inwestycji. Dodatkowo galopująca inflacja i wzrost kosztów energii nie wróżą dobrego. Można się spodziewać, że dotychczasowe założenia budżetowe będą pokrywały jedynie koszty stałe instytucji i mogą utrudniać projektowe podejście do rozwoju teatru z powodu braku zabezpieczenia finansowego na wkład własny do projektów. Ponadto Teatrowi im. Adama Mickiewicza brakuje jak dotąd znaczących sukcesów w pozyskiwaniu sponsorów i mecenasów kultury. Nadzieją dla teatru jest pozyskanie środków zewnętrznych i stałe monitorowanie sytuacji finansowej, która może właściwie ukierunkować podejmowane działania strategiczne.

5.1. Towarzystwo odBudowy Teatru – idea i ratunek

W 1898 roku zostało założone Cieszyńskie Towarzystwo Budowy Teatru (Niemieckie Cieszyńskie Towarzystwo Teatralne). Cele działania zostały ujęte w dziewięciu paragrafach, z czego pierwszy zakładał konieczność zdobycia środków na budowę gmachu teatralnego. Kolejne to: składki członkowskie i deklaracje podjęcia niezwłocznych starań w kierunku znalezienia sponsorów. Ponad sto lat temu do cieszyńskiej społeczności wystosowano następującą odezwę: „pragniemy wybudowania teatru, który będzie nowoczesny, który będzie odpowiadał wymaganiom obecnym i przyszłym. Pragniemy aby teatr stał się magnesem przyciągającym ludzi z Cieszyna i okolic. Pragniemy teatru, który będzie nośnikiem stylu”.

Obejmując stanowisko dyrektora cieszyńskiego teatru chciałabym czerpać z pozytywnych aspektów historii tego budynku. Chciałabym zaszcześcić wśród lokalnego i ponadlokalnego biznesu oraz sympatyków teatru, szczytną i słuszną ideę sprzed wieku! Metodą może być powołanie towarzystwa na wzór tego sprzed lat, grupującego

przyjaciół teatru gotowych do pomocy w jego odbudowie (programowej i materialnej modernizacji). Znaleźliby się w niej przedsiębiorcy, darczyńcy i mecenasowie oraz eksperci od kultury, którym przyszłość Teatru im. Adama Mickiewicza w Cieszynie nie jest obojętna. Ich zadaniem byłoby wspieranie materialne i niematerialne teatru. Chciałabym stworzyć zwartą koncepcję działań na rzecz ratowania cieszyńskiego zabytku, polegającą na unikatowej więzi i współpracy. Uważam, że kultura i biznes może być związkiem idealnym, dającym biznesowi dużo więcej niż tylko wizerunek marki.

5.2. Rozwój promocji i działań marketingowych

Działania Teatru im. Adama Mickiewicza powinny być skierowane bezpośrednio do potencjalnego i dotychczasowego odbiorcy z wszystkich grup wiekowych, aby przez strategię wzmacniania wizerunku spowodować, że teatr będzie bardziej rozpoznawalny, prestiżowy, będzie miał siłę dobrej marki dla każdego i na każdą kieszeń.

Obecny marketing w promocji Teatru im. Adama Mickiewicza jest na poziomie wyklejanych plakatów i kolportowanych ulotek, oraz mało atrakcyjnej strony internetowej. Social media są martwe. W mediach dyskusje o teatrze oparte są na znaczących festiwalach. Nie daje to widzom poczucia więzi z miejscem (widz nie utożsamia się z teatrem).

Jestem zwolenniczką nawiązywania relacji osobistych z widzami, poprzez rozmowy w kasie biletowej i kontakty telefoniczne, ale w dobie cyfryzacji, rozwoju mediów społecznościowych, atrakcyjnych stron internetowych, teatr nie może mieć promocji i reklamy na poziomie marketingu „szepcane”. Nie wolno oczywiście z niego zrezygnować, ale szeroko pojęta promocja w mediach jest konieczna. Chciałabym aktywnie przyczynić się do podnoszenia kompetencji pracowników zajmujących się organizacją widowiska, by efektywniej działać na rzecz frekwencji, co przy stopniowym uzupełnianiu repertuaru komercyjnego propozycjami bardziej wartościowymi będzie wymagało zwiększonego wysiłku i kreatywności.

Chciałabym wprowadzić niecodzienne akcje marketingowe np. (podczas remontu widowiska przeprowadzić aukcje licytacji starych foteli teatralnych), przy wymianie odeskowania sceny – mieszkańcom Cieszyna wręczyć pamiątkowe fragmenty desek scenicznych z autografami artystów występujących na deskach Teatru im. Adama Mickiewicza lub ważnych osobistości, które odwiedzały teatr.

W działaniach marketingowych będę się starać zaznaczać markę cieszyńskiej sceny na mapie kulturalnej Polski poprzez realizowanie wartościowych dla życia teatralnego projektów, które w naturalny sposób przyczynią się do promocji teatru na zewnątrz.

6. Sezony artystyczne w ujęciu rocznym

Sezony artystyczne i działalność organizacyjna pracy Teatru im. Adama Mickiewicza rozpoczyna się 1 stycznia i kończy 31 grudnia. Wymogi oferty konkursowej obligują kandydata do przedłożenia trzyletniej propozycji programowo-organizacyjnej. Jest to oczywiście w praktyce zbyt krótki czas, by zaakcentować zmiany programowe i wizerunkowe oraz przeprowadzić kompleksowy remont obiektu, a przede wszystkim stworzyć nową jakość w życiu miasta czy regionu.

W tym czasie chciałabym jednak zaszczerpić nowe idee, które przyczynią się do artystycznego i infrastrukturalnego rozkwitu tego miejsca. W miarę możliwości będę zaznaczać obecność Teatru im. Adama Mickiewicza na kulturalnej mapie Polski poprzez tworzenie oryginalnych projektów. Dlatego podczas kadencji na stanowisku dyrektora teatru będę aplikować do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Edukacja Kulturalna, Muzyka, Teatr, Wydarzenia dla dzieci i młodzieży) oraz Narodowego Centrum Kultury w programie Kultura – Interwencje, EtnoPolska, Ochrony Zabytków, Infrastruktury Kultury), funduszy europejskich (Kreatywna Europa, Fundusze Norweskie, Interreg, Fundusz Wyszehradzki), Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Programów Ministerstwa Funduszy i Rozwoju Regionu, Agencji Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa Śląskiego, Funduszu Ratowania Zabytków oraz programów fundacyjnych spółek Skarbu Państwa. Projekty będą angażować lokalną społeczność, a ich wartość merytoryczna będzie oparta na współpracy kulturalnej między instytucjami kultury aktywnie działającymi w przestrzeni miasta (Dom Narodowy – Cieszyński Ośrodek Kultury, Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Muzeum Drukarstwa, Biblioteka Miejska, Zamek Cieszyn, Książnica Cieszyńska) jak i regionu (Teatr Lalek Banialuka, Teatr Polski w Bielsku-Białej, Těšínské divadlo) oraz organizacjami pozarządowymi (Stowarzyszeniami: Solidarność Polsko-Czesko-Słowacka, Człowiek na Granicy, Kultura na Granicy). Poszukiwanie synergii będzie wyznacznikiem moich działań.

Sezon 2023

Rok 2023 jest już praktycznie cały zakontraktowany (dyrektor ustala program z rocznym wyprzedzeniem, co daje bezpieczeństwo w zrealizowaniu minimalnego planu finansowego). Przyszłoroczny repertuar teatru wypełniony jest szczerlnie od stycznia do grudnia. Zaplanowano około 40 (jednodniowych i kilkudniowych) imprez, w tym: koncerty i spektakle organizowane przez agencje zewnętrzne, festiwale cieszyńskich stowarzyszeń (filmowy, muzyki klasycznej, teatralny), występy Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej, Jasełka i misteria Męki Pańskiej, jubileusze, otwarcia roku akademickiego, koncerty organizowane przez cieszyńskie szkoły oraz Dni Teatru – imprezę, której organizatorem bezpośrednim jest teatr.

Rolą nowego dyrektora w sezonie 2023 będzie renegecjowanie warunków zawartych umów przedwstępnych (zwłaszcza pod kątem inflacji). Ponadto ważnym zadaniem

będzie przygotowanie dokumentacji remontu teatru i w miarę możliwości pozyskanie środków zewnętrznych na dokończenie inwestycji wymiany stolarki zewnętrznej teatru.

W pierwszym sezonie rozpoczną się prace zmierzające do zrealizowania nowych pomysłów programowych (aplikowanie o granty, budowanie Towarzystwa odBudowy). Przewiduję także realizację pierwszych elementów programu merytorycznego – tych, które będą możliwe bez dodatkowych nakładów finansowych.

Bardzo ważnym zadaniem będzie rozpoczęcie wdrażania nowych zasad działania teatru z zakresie marketingu i kontaktu z widzami.

Sezon 2024

W roku 2024 chciałabym wprowadzić do oferty teatru własne pomysły programowe. Przewidziane działania programowe będą miały na celu edukację i podniesienie frekwencji na niekomercyjnych wydarzeniach artystycznych oraz uzyskanie maksimum wpływów z komercyjnej działalności impresaryjnej przez stopniowe ograniczenie udziału agencji pośredniczących. Mam nadzieję, że teatr będzie miał w tym czasie pierwsze w historii sukcesy grantowe, które pozwolą na realizację działań projektowych i zainicjowanie wydarzeń, takich jak: **Klasyka nad Olzą – od Mickiewicza po Chopina, Teatr cieszy!, Solówka – Międzynarodowy Przegląd Monodramów, Salon Poezji im. Jerzego Kronholda** oraz działań warsztatowych jak: **Lato w Teatrze, Teatr Polska, Teatr dyskusji, Pod Sceną – warsztat Pisania Sztuk**. Chciałabym też w pełni uruchomić **Scenę najmłodszego Widza ADAŚ** – i zagospodarować zaniedbaną grupę najmłodszych widzów, dla której w tej chwili w Cieszynie nie ma żadnej oferty teatralnej.

Sezon 2025

Ten rok artystyczny powinien być już możliwie pełną prezentacją nowego modelu funkcjonowania Teatru im. Adama Mickiewicza. Ponieważ 19 września 2025 roku teatr będzie obchodził 115 rocznicę powstania (przyjmując datę kołaudacji urzędowej), całoroczny program będzie miał charakter jubileuszowy, będzie poświęcony Perle Ziemi Cieszyńskiej. Oprócz stałych elementów programu merytorycznego nasze działania uzupełnimy o: wydanie pamiątkowego wydawnictwa jubileuszowego; wystawę, skoordynowaną z wydawnictwem, opowiadającą o historii tego unikatowego miejsca nie tylko w sposób faktograficzny, ale przede wszystkim przez pryzmat ludzi wielkich idei i marzeń, budowniczych i pasjonatów, entuzjastów sztuki, którzy przyczynili się do rozwoju kultury Cieszyna; premierę teatralną dedykowaną scenie wybitnego wieszczka (pierwszą współprodukowaną przez teatr), przy udziale wybitnych twórców inscenizujących jeden z utworów A. Mickiewicza.

Żywię ogromne nadzieje, że teatrowi uda się zdobyć dofinansowanie aplikując w licznych konkursach, a Teatr im. Adama Mickiewicza będzie już po pierwszych etapach prac remontowych, by godnie świętować swój jubileusz.

7. Podsumowanie

W skrócie mój pomysł na Teatr im. Adama Mickiewicza sprowadza się do kilku podstawowych założeń. Teatr w Cieszynie ma przestać być wyłącznie hipermarketem kulturalnym, lecz powinien wrócić do wypełniania godnej swego prestiżowego gmachu roli w życiu kulturalnym mieszkańców miasta i budować jego markę w kraju i za granicą.

Można to zrobić przez:

- odpowiednie ukształtowanie i sformatowanie oferty programowej i wzbogacenie jej o nowe propozycje teatralne, muzyczne i rozrywkowe o najwyższej jakości artystycznej;
- poszerzenie bazy odbiorców, tak aby jego najciekawsze propozycje były dostępne dla szerokich kręgów publiczności – w tym również dla rodzin z dziećmi, także najmłodszymi;
- aktywne poszukiwanie finansowania poza budżetem miasta, aby można było oferować propozycje niekomercyjne za rozsądną cenę biletów;
- nowoczesne metody pracy z widownią; wzbogacenie, a w istocie stworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej;
- aktywną współpracę z lokalnymi instytucjami kultury i organizacjami społecznymi, aby teatr przestał być odwrócony plecami do miasta;
- aktywne działania projektowe, wzbogacające ofertę i mogące stać się substytutem cieszyńskiego marzenia o teatrze z zespołem;
- zainicjowanie działań na rzecz pozyskania finansowania dla remontu i unowocześnienia gmachu teatralnego, oczywiście z dbałością o jego zabytkowy charakter.

Na podstawie doświadczenia zawodowego i najgłębszego osobistego przekonania uważam, że ten ambitny plan można – i trzeba! – zrealizować.